

Ковальова Світлана Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри філологічних, суспільно-гуманітарних та мистецьких дисциплін Комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Академія неперервної освіти».

Коло наукових і професійних інтересів: сучасні проблеми освіти дорослих: теорія, методика, досвід; методологія наукового дослідження; модернізація змісту мистецької освіти в умовах викликів ХХІ століття; теорія і методика професійної мистецької освіти; педагогіка мистецтва; теорія і

методика викладання мистецьких дисциплін; інноваційний художньо-педагогічний процес та новітні технології організації професійного навчання; музикотерапевтичні здоров'язберігаючі технології у формуванні ключових компетентностей; культурологія освіти; психологія музичної діяльності та художньої творчості; мистецтво організації та проведення тренінгу.

e-mail: kov_svit@bigmir.net

СУЧАСНІ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛІВ

(рецензія на науково-методичний посібник

**І. В. Дубровіної «Методика організації музичного мистецтва
в системі післядипломної освіти»**)

Складність і динамічність сучасних реформ у системі післядипломної педагогічної освіти України значно посилюють роль людського фактору, потребують високої професійної компетентності педагогічних працівників, якісних і кількісних змін їхньої підготовки до участі в інноваційних процесах та визначають новий зміст і технології підвищення кваліфікації. Гуманістичний підхід в організації навчально-виховного процесу в системі післядипломної освіти проявляється у зверненні до особистісної суті людини, звільненні її від одноманітності як у суспільному бутті, так і у професійному розвитку.

Науково-методичний посібник І. В. Дубровіної присвячено важливій педагогічній проблемі – організації самоосвітньої діяльності учителів музичного мистецтва в системі післядипломної освіти. Актуальність проблеми підвищується тим, що самоосвітня діяльність педагогічних працівників нині є визначальним чинником оновлення змісту післядипломної системи та суттєвим важелем переходу до моделі інноваційного розвитку України у цілому. Проблематика посібника, що продиктована освітніми запитами педагогів, зумовлена необхідністю представлення новітніх наукових здобутків у контексті зарубіжної концепції самовизначеності проблеми евтагогії (хьютагогії).

Нині з мірою формування зрілої особистості вчителя зростає питома вага самостійності для відкриття простору життєтворчості, оптимального використання доступних ресурсів і власного потенціалу. Тут необхідно зазначити, що заявлену тему можна зарахувати

до проблеми «самопізнання особистості педагога у здійсненні та нездійсненні катарсису» (за В. Роменцем). З іншого боку, конкурентоспроможність сучасного вчителя музичного мистецтва на ринку праці визначається, насамперед, рівнем його теоретичної та практичної готовності до організації ефективної самоосвітньої діяльності, що здійснюється через парадигму фахових знань, умінь та досвіду професійної діяльності. Самоосвітня діяльність, як справедливо зазначає автор, є необхідною передумовою кар'єрного зростання сучасного фахівця мистецького профілю, що відкриває нові можливості підвищення професійного рівня.

Рецензований рукопис підготовлено відповідно до актуальних проблем розвитку сучасної педагогічної освіти. У структурі посібника наявні всі структурні елементи, передбачені чинними нормами для даного типу матеріалу. Зміст науково-методичного посібника подано у логічній послідовності, що дало змогу автору розкрити стан практичної реалізації проблеми у сучасному освітньому

просторі України, зробити обґрунтовані висновки щодо організації ефективної самоосвіти. Усі розділи рукопису тісно пов'язані між собою, послідовно доповнюють один одного, несуть ґрунтовне змістове і процесуальне навантаження.

У вступі обґрунтовано активну позицію людини як суб'єкта професійної діяльності в контексті пріоритетного напрямку модернізації освітнього простору.

У першому розділі автором широко розкрито науково-теоретичні підходи до висвітлення різних аспектів самоосвітньої діяльності педагогів-музикантів у СППО – в узагальненому вигляді ступінь наукового розроблення проблеми частково представлено у педагогічних дослідженнях через гуманітарно-антропологічний підхід; філософії – в контексті онтологічних категорій «буття», «діяльність», феномену людської життєдіяльності; культурології – у вимірах становлення «людина – культура»; соціології – в руслі проблем розвитку соціуму та вільного часу людини; психології – як проблема саморозвитку людини, складова частина самовиховання, саморозвитку особистості, результат становлення суб'єктності та засіб запобігання «професійному вигоранню». Аргументовано та докладно висвітлено актуальність та значущість наукової проблеми, різні аспекти її розгляду, спрямованість професійної педагогічної діяльності вчителів музичного мистецтва на ефективне застосування розроблених теоретичних положень самоосвітньої діяльності в системі післядипломної освіти. Розкрито концепцію логічного взаємозв'язку освіти та самоосвіти в професійній діяльності педагога, проаналізовано роль самоосвіти у професійному зростанні вчителя музичного мистецтва та напрями оптимізації навчально-виховного процесу в системі післядипломної педагогічної освіти, визначено значення самоосвітньої діяльності в розвитку освітньої стратегії професійної освіти.

У другому розділі значний інтерес становить розвиток самоосвітньої діяльності засобами групових технологій навчання: проектного, проблемного та дійового («Акваріум», «Спіль-

ний проект», «Ажурна пилка», «Синтез думок», «Мікрофон», «Метод прес», «Обери позицію», «Навчаючись – вчуся» тощо). Особливого схвалення заслуговують положення, що стосуються практичного спрямування методики організації самоосвітньої діяльності вчителів музичного мистецтва: визначення структурних складових і функціональних компонентів самоосвітньої діяльності; конкретизації процесуальних засобів; системи авторських різнорівневих завдань для розвитку самоосвітніх умінь. Другий розділ логічно взаємопов'язаний із першим та спрямовується на розкриття певного аспекту методики організації самоосвітньої діяльності фахівців мистецьких дисциплін, тому автор застосовує сучасну методологію та інструментарій для розкриття сутності феномену «самоосвітня діяльність учителів музичного мистецтва в системі післядипломної освіти».

Адже вчитель музичного мистецтва, безпосередньо розшифровуючи культурні смисли та коди інкультурного тексту задля формування ейдетичної свідомості учня, має системно, активно, свідомо ставитися до професії та свого життя загалом. А це передбачає глибоку рефлексію, пізнання й осмислення (а на ділі й неодноразове переосмислення) навколишнього світу, професії та самого себе, власних можливостей, здібностей, інтересів і потреб.

Грунтуючись на філософії та методології наукового знання про взаємозв'язок та взаємозумовленості змісту та форми, дискретності, наступності, неперервності, еволюційності розвитку, а також на системному, діяльнісному, особистісно орієнтованому підходах автором у додатках розроблено систему творчих завдань щодо розвитку самоосвітньої діяльності педагогів. Використання сучасної методології та інструментарію дослідження дало змогу авторові отримати принципово новий конкретний результат – ввести в науковий обіг поняття *«самоосвітня діяльність учителів музичного мистецтва в системі післядипломної освіти»* як систематичну пізнавальну діяльність учителя музичного мистецтва, яка орієнтована на досягнення певних особистісних або суспільно значущих освітніх цілей: підвищення кваліфікації задля вирішення професійно-педагогічних завдань, задоволення мистецьких пізнавальних інтересів, загальнокультурних професійних запитів, підвищення власного культурного рівня, створення індивідуального стилю мистецько-педагогічної діяльності, що відображає його прагнення до постійного професійного зростання.

Видання має практичну цінність, адже пропонує різним учасникам організації освітнього процесу в системі післядипломної освіти та у науково-методичній роботі вагомі розробки, а саме: керівникам – ефективну модель управління якістю професійної діяльності вчителів музичного мистецтва; викладачам СППО – процедуру розроблення навчально-методичного забезпечення; науковцям – принципи розроблення освітніх програм; вчителям – інструментарій для відкриття простору життєтворчості та оптимального використання доступних ресурсів і власного потенціалу.

Рукопис виконано на достатньому науково-методичному рівні, актуальність відповідає запитам сьогодення, що допоможе поглибити засади безперервної освіти. З огляду на це, рекомендуємо схвалити посібник *«Методика організації самоосвітньої діяльності вчителів музичного мистецтва в системі післядипломної освіти»* та рекомендувати його до використання у педагогічній практиці.